Місячний Економічний Моніторинг України

№2 (160), лютий 2014 року

Резюме

Тема місяця: Бюджет 2014 р.

Політика: 28 січня Прем'єр-міністр Микола Азаров, який очолював уряд України протягом майже чотирьох років, пішов у відставку. Це сталося після загострення політичної кризи, що триває з листопада. Відповідно до Конституції, наслідком відставки прем'єра стала відставка всього уряду.

Реальний сектор: За оперативною оцінкою Держстату реальний ВВП не змінився у 2014 році.

Енергетичний сектор: Нафтогаз знову не заплатив за газ російському Газпрому, ймовірно, через проблеми з ліквідністю.

Транспорт: Кабінет Міністрів затвердив Концепцію Державної цільової економічної програми розвитку легкового автомобілебудування на період до 2020 року

Сільське господарство: Державна підтримка сільського господарства зросте у 2014 році, але її ефективність залишається під питанням.

Приватизація: Виконанні плану приватизації на 2014 рік буде справжнім викликом для уряду.

Зовнішній сектор: Профіцит рахунків фінансових операцій та операцій з капіталом розширився до 3,3 млрд дол. США в грудні, оскільки уряд залучив 3 млрд дол. США у формі єврооблігацій в Росії, а надходження ПІІ зросли до 0,6 млрд дол. США.

Фіскальна політика: уряд відклав проведення бюджетної консолідації, що ще більше посилює ризики щодо фіскальної стійкості.

Соціальна політика: Прожитковий мінімум і відповідно мінімальну пенсію та мінімальну заробітну плату буде підвищено на 8,1% в середньому у 2014 році.

Ринок праці: Регіональні відмінності в розмірі оплати праці залишились високими у 2013 році: лише п'ять регіонів сплачували заробітну плату на рівні, вищому за середній по економіці.

Монетарна політика: Споживча інфляція була, як повідомлялось, на рівні 0,5% дпр в січні.

Фінансові ринки: Міжбанківський обмінний курс ослабився з 8,20-8,30 грн за дол. США в на початку року до понад 8,50 грн за дол. США в кінці січня.

Тема місяця: 2013 рік

Чи є шанси на виживання?

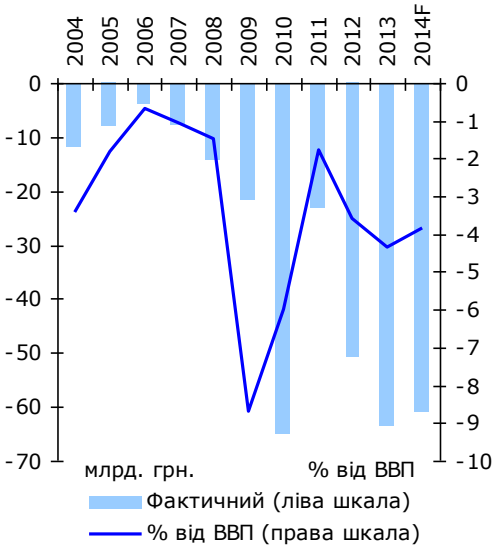
Олександра Бетлій

Бюджетні показники було недовиконано у 2013 році і навряд чи буде виконано у 2014 році. Нещодавно ухвалений Закон про Державний бюджет на 2014 рік ґрунтується на оптимістичному макроекономічному прогнозі, який передбачає зростання реального ВВП на 3%, тоді як відповідно до консенсус-прогнозу воно становитиме близько 1%. Це означає недоотримання бюджетних доходів. Крім того, уряд стикнеться із проблемами при фінансуванні дефіциту через великі суми погашення цього року, обмежений доступ до міжнародного ринку капіталів, а також амбіційного плану приватизаційних надходжень.

В цілому, заплановані доходи, найвірогідніше, переоцінено. Крім того, уряд вирішив використати нетрадиційні джерела фінансування, що зменшує фіскальну прозорість. Зокрема, уряд збирається використовувати фінансові векселі для покриття заборгованості із відшкодування ПДВ (які становили близько 15 млрд грн на початок 2014 року) та інших державних виплат. Фінансові веселі було запроваджено у 2013 році, але не було використано через критику з боку платників податків, експертів та міжнародних фінансових інституцій, а також відсутність відповідних заявок з боку платників податків. Закон про бюджет знову ж таки дозволяє Пенсійному фонду позичати кошти в банків на покриття розривів ліквідності. Раніше Пенсійний фонд вже накопичив невідшкодовані позики Казначейства у сумі 40 млрд грн, які навряд чи буде виплачено. Оскільки уряд поки що не планує підвищувати тарифи на газ для населення та ТКЕ, він продовжує вливати кошти в Нафтогаз через надання позабюджетних і бюджетних субсидій, що виснажені і так обмежені ресурси.

Фінансування бюджетного дефіциту також викликає занепокоєння. Хоча існують домовленості про отримання 12 млрд дол. США від Росії, Росія поки що відклала надання першої позики у 2014 році через відсутність постійного уряду, тоді як на міжнародному ринку капіталів попиту на українські папери немає. В цілому, якщо політичне протистояння продовжиться або опозиція прийде до влади спроможність уряду отримати 5 млрд дол. США на міжнародному ринку капіталів, що потрібно для погашення боргу, є досить обмеженою. Отже, кошти від МВФ або/та інших міжнародних фінансових інституцій будуть необхідними.

Баланс Зведеного бюджету

Примітка: F - прогноз
* без врахування коштів на рекапіталізацію
Джерело: Звіти Держказначейства, розрахунки ІЕД

Чисті внутрішні запозичення заплановано у 35,5 млрд грн (або 13,8% сукупного прямого державного боргу) і також залишаються під питанням через обмежену ліквідність банків та ймовірно низький попит з боку інших учасників. Отже, єдиним реальним покупцем нових випусків ОВДП може залишитись НБУ, який вже був власником 58,8% ОВПД в обігу на кінець січня 2014 року. Крім того, уряд планує приватизаційні надходження у сумі 19,4 млрд грн, що є малоймовірним, якщо економічна та політична невизначеність не знизиться.

Отже, повне і вчасне фінансування державних зобов'язань залишається під питанням у 2014 році, як це і було у 2013 році. Тиск залишиться високим протягом всього року. Водночас занепокоєння щодо фіскальної стійкості стрімко зростають. Лише девальвація гривні може додати щонайменше 3 відсоткові пункти до державного боргу по відношенню до ВВП. В цілому, державний борг може перевищити 45% від ВВП у 2014 році, що робить більш нагальним питання фіскальної консолідації. Зокрема, для стабілізації державного боргу по відношенню до ВВП уряду потрібно забезпечити профіцит первинного бюджетного балансу на рівні 2% від ВВП, що означає корегування близько 4% від ВВП з рівня 2013 року.

Зважаючи на високу частку постійних видатків і обмежений доступ до ринків капіталів капітальні видатки залишаться низькими, особливо зважаючи на заплановані президентські вибори. Соціальні стандарти можуть зрости у реальному виразі у 2014 році, якщо вдасться утримати інфляцію під контролем. Підвищення мінімальної заробітної плати, найвірогідніше, залишиться основним фактором зростання середньої заробітної плати. Це, в свою чергу, обмежує доходи Пенсійного фонду. Брак достатніх капітальних видатків надалі погіршить потенційне зростання в середньостроковому періоді.

Цей короткий наліз фіскальної ситуації знову приводить нас до висновку, що будь-який уряд досить швидко буде змушений змінити фіскальну політику в Україні. Фіскальна консолідація є необхідною, особливо зважаючи на погіршення рейтингів України основними світовими рейтинговими агентствами. Україна зможе вижити лише за допомогою проведення реформи, включаючи ті, що було передбачено в Угоді стенд-бай з МВФ 2010 року.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Уряд пішов у відставку через загострення політичної кризи

Уряд. 28 січня Прем'єр-міністр Микола Азаров, який очолював уряд протягом майже чотирьох років, пішов у відставку. Це сталося після загострення політичної кризи, що триває з листопада. Відповідно до Конституції наслідком відставки Прем'єра стала відставка всього уряду. Проте всі члени уряду, крім Миколи Азарова, продовжують виконувати свої обов'язки до призначення нового уряду. Обов'язки голови уряду покладено на в. о. першого віце-прем'єра Сергія Арбузова. Очікується, що новий уряд буде сформовано в лютому.

Політична криза. У січні загострилася політична криза, що почалися в листопаді після відмови України укласти Угоду про асоціацію з ЄС. 16 січня парламент прийняв низку законів, які суттєво обмежили громадянські свободи та збільшили санкції для протестувальників. Ці закони розширили правову основу для припинення масових мирних протестів силою та були названі неконституційними парламентською опозицією. Прийняття законів спровокувало жорсткі сутички у Києві, в результаті яких було вбито не менше 4 протестувальників, а також відбулась хвиля заворушень по всій країні. Протестувальники зайняли будівлі обласних державних адміністрацій у 10 з 27 регіонів України, у більшості інших регіонів відбулися мітинги та демонстрації. Сутички припинилися в кінці січня після того, як парламент скасував закони, що обмежували громадянські свободи, а уряд пішов у відставку.

Ситуація продовжує виглядати патовою. Протестувальники, що вимагають відставки Президента України Віктора Януковича, встановлення системи справедливого правосуддя, а також чесної та законослухняної міліції, як і раніше займають Майдан Незалежності, центральну площу Києва, а також частину Київської мерії та адміністративні будівлі в деяких регіонах. Але Президент відмовляється йти у відставку, так само як і забезпечити розслідування протиправних насильницьких дій працівників міліції по відношенню до мирних демонстрантів у листопаді та січні.

Новий виток кризи збільшив ступінь політичної та економічної невизначеності, оскільки після відставки уряду була поставлена під сумнів перспектива отримання фінансової допомоги від Росії, що у грудні минулого року обіцяла купити українські єврооблігації на 15 млрд дол. США. Політична криза може бути розв'язана, якщо в парламенті буде сформована нова більшість.

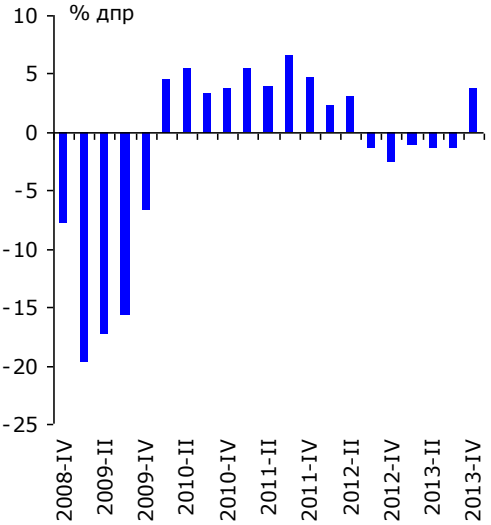
Реальний сектор: Зростання реального ВВП у 0% у 2013 році

ВВП. За оперативною оцінкою Держстату реальний ВВП не змінився у 2013 році. Після зниження протягом п'яти кварталів поспіль реальний ВВП нарешті виріс на 3,7% дпр у четвертому кварталі 2013 року завдяки додатному внеску приросту сільськогосподарського виробництва.

Секторальні тенденції. Зниження промислового виробництва в грудні сповільнилось до 0,5% дпр з 4,7% дпр в листопаді передусім через ефект статистичної бази. Внутрішній попит підтримав харчову промисловість. Крім того, м'ясопереробка зросла на 12,1% дпр завдяки низьким цінам на фуражне зерно. Зниження в нафтопереробці становило 4,6% дпр, оскільки Одеський нафтопереробний завод почав роботу з 30 вересня. Запровадження утилізаційного збору на автомобілі підтримало зростання виробництва автомобілів на 68,4% пдр з дуже низької статистичної бази. Водночас випуск у машинобудуванні в цілому впав на 9,7% дпр. Випуск сталі зріс на 0,9% дпр на фоні очікувань збільшення зовнішнього попиту, хоча з дуже низької статистичної бази.

Населення: 45,5 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 24%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 21%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Динаміка реального ВВП

Джерело: Держстат

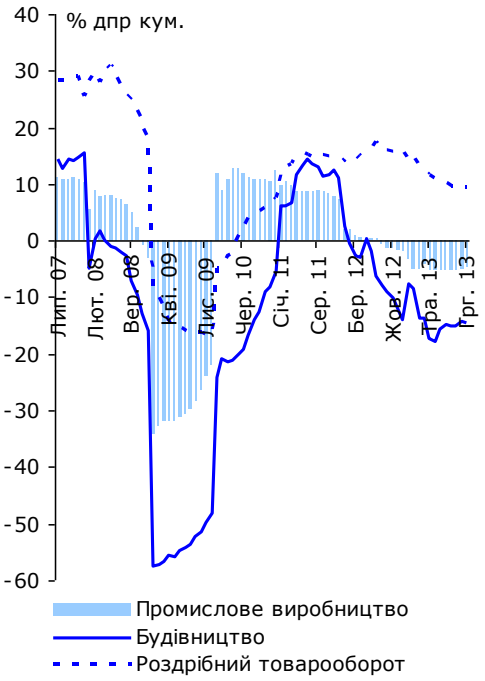
Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Рекордний врожай зернових (63 млн тон) підтримав зростання сільського господарського виробництва на 13,7% у 2013 році. Хороший врожай рослинних культур також підтримав приріст тваринництва на 4,8%.

У 2013 році зростання роздрібного товарообороту становило 9,5% завдяки збільшенню реального наявного доходу домогосподарств. Воно пришвидшилось в грудні, ймовірно, через високу політичну і економічну невизначеність.

Будівництво впало на 14,5% у 2013 році через падіння бюджетного фінансування і небажання компаній інвестувати в комерційну нерухомість. Водночас житлове будівництво зросло на 6,6%.

Тенденції реального сектору

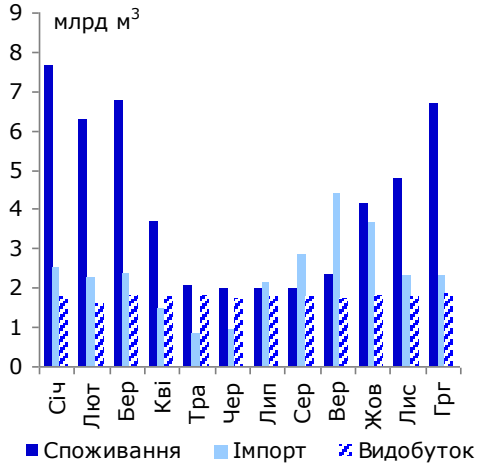
Джерело: Держстат

Енергетика: Проблеми з ліквідністю в "Нафтогазі" продовжуються

"Нафтогаз України" до 25 січня мав заплатити російському "Газпрому" 2,7 млрд дол. США за газ, спожитий з серпня 2013 року. Проте, він не виплатив цей борг станом на 6 лютого 2014 року, найімовірніше, через проблеми з ліквідністю. Проблеми з ліквідністю частково можна пояснити боргами компаній теплокомуненерго (ТКЕ) перед "Нафтогазом". ТКЕ винні "Нафтогазу" 24,8 млрд. грн. (14,9 млрд. грн. лише за 2013 рік). Такі борги зазвичай списувались у минулому спеціальними рішеннями уряду, що шкодило подальшій платіжній дисципліні ТКЕ. Крім того, "Нафтогаз" не отримав запланованої компенсації в 10 млрд грн з Державного бюджету за різницю в тарифах на газ, проданий ТКЕ.

Споживання газу в Україні продовжувало скорочуватись в 2013 році частково через покращення енергоефективності підприємств, яке пояснюється високими цінами на російський газ. Падіння промислового виробництва також вплинуло на зменшення попиту на газ. У 2013 році Україна спожила 50,36 млрд м^3 газу, що на 8,1% менше, ніж у 2012 році. Імпорт газу скоротився в 2013 році на 15,1% до 27,97 млрд м^3. Проте, після зниження ціни на газ для України Газпромом українські урядовці відзначили, що Україна планує у 2014 році збільшити обсяги імпорту газу з Росії до 33 млрд м^3, що є дивним.

Баланс газу в 2013 році

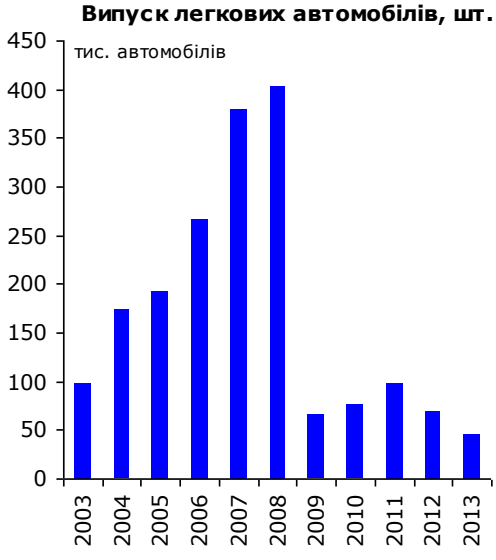
Джерело: Міністерство енергетики

Транспорт: Уряд затвердив амбіційну Концепцію розвитку автомобілебудування

15 січня Кабінет Міністрів затвердив Концепцію Державної цільової економічної програми розвитку легкового автомобілебудування на період до 2020 року. Оптимальним вирішенням проблем в галузі автори Концепції вважають створення нових підприємств з випуску автомобілів і автокомплектуючих за участю світових автоконцернів. Місцева частка має бути не менше 55%, а частка українських автомобілів на ринку повинна зрости з 20% до 60%. Відповідно до Концепції випуск автомобілів планується збільшити з 45800 у 2013 році до 735000 у 2020. Такі плани є дуже амбіційними, враховуючи, що продаж нових автомобілів у 2013 році скоротився на 7% до 202000 штук, з яких 80% автомобілів було імпортовано. Крім того, фінансування такої Програми видається дещо нереалістичним.

В цілому, виробництво легкових автомобілів в Україні скоротилось на 88% з 2007 року через низьку конкурентоспроможність національних автовиробників.

Випуск легкових автомобілів, шт.

Джерело: Держстат

Сільське господарство: Державні витрати в сільському господарстві

В Законі про Державний бюджет передбачено витрати на аграрний сектор у розмірі 10,2 млрд грн (2% видатків державного бюджету). Зокрема, 8,5 млрд грн буде надано на виконання завдань та обов'язків Міністерства аграрної політики та продовольства, а решту – іншим відповідним установам (Національна академія аграрних наук в Україні, НАК "Укрaгролізинг" та ін.). Уряд планує витрати 200 млн грн на розвиток оптових ринків аграрної продукції, збільшує підтримку тваринництва на 25% (до 900 млн грн), тоді як витрати за іншими статтями зменшено. Загалом, заплановані на 2014 рік бюджетні витрати на 16% вищі за видатки 2013 року.

Иак, у 2013 році видатки державного бюджету на аграрний сектор сягнули близько 8,8 млрд. грн., що на 10% нижче, ніж в попередньому році. Як і раніше, заплановані державні видатки були вищими (на 20%) за фактично надану підтримку. Більше того, ступінь виконання виробничих субсидій (фінансова підтримка тваринництва та рослинництва, заходи цінової підтримки та ін.) загалом є нижчим за виконання видатків, що стимулюють розвиток (освіта, навчання, регіональний розвиток та ін.). Зокрема, у 2013 році виробничі субсидії було надано у розмірі лише 60% від запланованого. Така невідповідність шкодить інвестиційному клімату, оскільки виробники не можуть бути певними, що заплановану державну підтримку буде надано.

В цілому, спостерігається загальна тенденція, що державна підтримка поступово зміщується від заходів, що спотворюють ринок, до заходів, що стимулюють його зростання. Це позитивна тенденція, оскільки останні сприяють розвитку конкурентоспроможного сектору у довгостроковій перспективі. Однак, ефективність державної підтримки варто покращити, тому що частка адміністративних витрат у загальних видатках на аграрний сектор за останні 7 років зросла більше ніж вдвічі.

Державні витрати в сільському господарстві

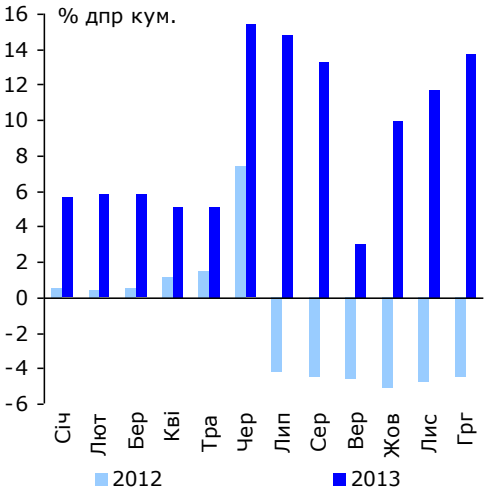
Примітка: * план
Джерело: власні розрахунки на основі звітів Казначейства України, та Закону про Державний бюджет України на 2014 рік.

Приватизація: Амбіційний план приватизації на 2014 рік

У 2014 році уряд розраховує отримати 19,4 млрд грн від приватизації. Відповідно до інформації Фонду державного майна України (ФДМ) список державних активів, що буде продано у 2014 році, включає 99,57% акцій Одеського припортового заводу, великого виробника аміаку та добрив, 75,22% акцій «Турбоатому», виробника обладнання для електростанцій, а також 50% акцій «Азовмаша», великого виробника залізничних вагонів та промислового устаткування. Буде продовжено приватизацію в енергетичному секторі: на продаж буде виставлено 7 контрольних пакетів акцій 7 регіональних енергопостачальних компаній та газорозподільних компаній, а також міноритарні пакети акцій 51 газової та енергетичної компанії. Крім цього, в січні Фонд розпочав підготовку до продажу 57 вугільних шахт. ФДМ не уточнив, які пакети акцій шахт буде продано.

Перспективи виконання плану неясні. З одного боку, в останні роки уряду не вдавалося забезпечити отримання запланованих доходів від приватизації. Зокрема, у 2013 році уряд планував залучити 10,9 млрд грн, але до бюджету надійшло тільки 13,6% від цієї суми. Крім того, приватизації може завадити політична нестабільність. З іншого боку, напередодні президентських виборів, які заплановані на березень 2015 року, мотиви уряду залучити кошти до Державного бюджету можуть бути сильнішими, ніж раніше.

Сільськогосподарське виробництво

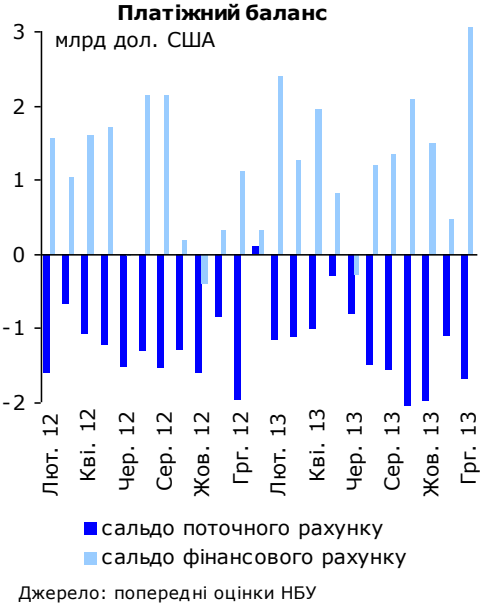

Джерело: Держстат

Зовнішній сектор: Дефіцит поточного рахунку 0,7 млрд дол

Дефіцит поточного рахунку збільшився до 1,7 млрд дол. США в грудні проти 1,1 млрд дол. США в листопаді. Дефіцит торгівлі товарами розширився до 1,6 млрд дол. США в грудні з 1,4 млрд дол. США в жовтні, що відображало невелике зростання

Платіжний баланс

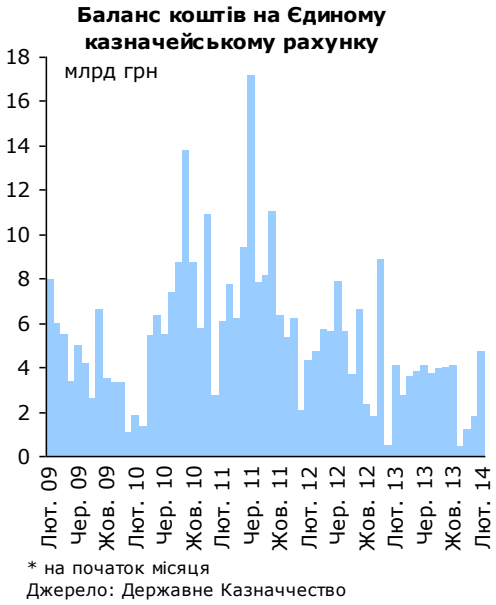
Джерело: попередні оцінки НБУ

експорту та імпорту. Баланс торгівлі товарами залишався незмінним на фоні зростання обороту. Чисті виплати доходів зросли до 0,6 млрд дол. США, найвірогідніше, через сезонні фактори.

Експорт товарів в грудні зріс на 5,1% дпр і за попередніми оцінками вперше у 2013 році перевищив 6 млрд дол. США. Політична нестабільність, здається, не вплинула на експорт. Експорт сільськогосподарських товарів наблизився до 2 млрд дол. США і зріс на 10% дпр з низької статистичної бази. Експорт продукції металургії також зріс на 10% порівняно з найнижчим показником експорту попереднього року. Експорт продукції машинобудування впав на 14% дпр, але зріс порівняно з попередніми місяцями.

Імпорт товарів впав на 7,3% дпр. Імпорт мінеральних товарів зріс до 1,9 млрд дол. США, а імпорт машин та транспортного обладнання впав на 26% дпр. Імпорт споживчих товарів зріс за останні кілька місяців.

Профіцит рахунків фінансових операцій та операцій з капіталом розширився до 3,3 млрд дол. США в грудні, оскільки уряд залучив 3 млрд дол. США у формі єврооблігацій в Росії, а надходження ПІІ зросли до 0,6 млрд дол. США. Відтік портфельних інвестицій був зафіксований на рівні 0,5 млрд дол. США, що, ймовірно, відображало операції з пов'язаними сторонами. Чистий притік боргового капіталу до приватного сектору становив 1,3 млрд дол. США, що надходили переважно банкам. Політична нестабільність призвела до відтоку готівкової іноземної валюти з банків на суму 1,4 млрд дол. США, а іноземні депозити резидентів Україні зросли на 0,7 млрд дол. США. Зростання торгових кредитів та інші потоки становили 0,9 млрд дол. США, оскільки Нафтогаз збільшив борг перед Газпромом.

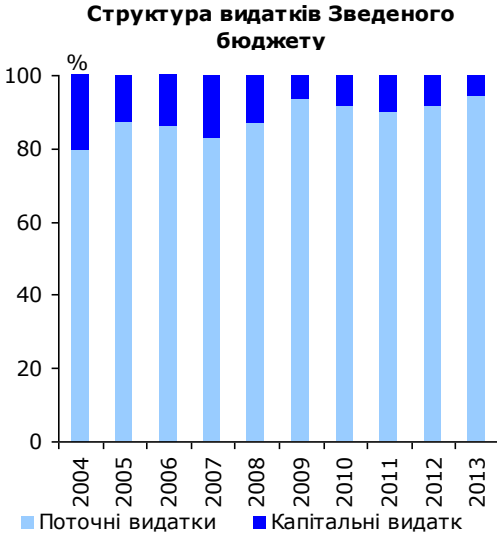
* на початок місяця
Джерело: Державне Казначейство

Фіскальна політика: Закон про Державний бюджет на 2014 рік нарешті ухвалено

Закон про Державний бюджет - 2014. 16 січня Верховна Рада України ухвалила Закон про Державний бюджет на 2014 рік. Доходи й видатки Державного бюджету встановлено на рівні 23,7% та 27,1% від ВВП (392 млрд грн і 447 млрд грн відповідно). Дефіцит Державного бюджету передбачено на рівні 3,6% від ВВП, який буде, в основному, профінансований за рахунок внутрішніх запозичень. Показники бюджету ґрунтуються на оптимістичному макроекономічному прогнозі. Зокрема, прогноз зростання реального ВВП становить 3,0%. Отже, уряд відклав проведення бюджетної консолідації, що ще більше посилює ризики щодо фіскальної стійкості.

Виконання Державного бюджету-2013. Доходи Державного бюджету у 2013 році зменшились на 2,0% дпр (до 339 млрд грн) й були на 7,3% нижче, ніж плановий показник, в основному, в зв'язку з економічним сповільненням. Податкові надходження з усіх основних джерел були нижчими, ніж очікувалося. Зокрема, план надходжень від ППП був недовиконаний на 6,2% через менший, ніж очікувалось, прибуток підприємств, незважаючи на значні авансові платежі зі сплати цього податку. Доходи від ПДВ склали 94,5% від плану через сповільнене зростання споживання на фоні незрозумілого збільшення обсягів відшкодування ПДВ (на 16,3% дпр). Також було недовиконано план акцизного збору з імпорту та податків на міжнародну торгівлю в зв'язку зі зменшенням обсягів торгівлі. Неподаткові надходження були нижчі, ніж планові, незважаючи на збільшення доходів від трансферту прибутку НБУ до Державного бюджету (до 28,3 млрд грн).

Дефіцит Державного бюджету зріс на фоні браку доходів. Він збільшився до 64,7 млрд грн порівняно з 53,4 млрд грн у 2012 році. Однак планового показника з урахуванням змін (75,5 млрд грн) не було досягнуто через недовиконання плану запозичень й надходжень від приватизації.

Джерело: Звіти Держказначейства

Видатки Державного бюджету збільшилися на 2,0% дпр, проте були на 8,1% нижче, ніж планувалося. Капітальні видатки склали лише 55,8 % від річного плану, що руйнує основу для майбутнього економічного зростання в Україні.

Виконання Державного бюджету-2014. За оперативними даними Державного казначейства в січні доходи Державного бюджету (загальний та спеціальний фонд) зросли на 9,1% дпр. Водночас, обсяги відшкодування ПДВ збільшились на 15,6% дпр і були на 34,6% вище, ніж планувалося, що видається дещо незрозумілим на фоні зниження експорту.

Соціальна політика: Соціальні стандарти зростуть у 2014 році

Відповідно до Закону про Державний бюджет на 2014 рік прожитковий мінімуму і, відповідно, мінімальну пенсію і мінімальну заробітну плату буде підвищено на 8,1% в середньому за 2014 рік (або 6,8% на кінець року). В січні він залишиться на рівні грудня 2013 року, а потім його буде підвищено в липні і жовтні. Темпи зростання соціальних стандартів є вищими, ніж темпи інфляції 2013 року. Водночас, вони навряд чи зростуть в реальному виразі на кінець 2014 року. Зокрема, відповідно до офіційного прогнозу зростання ІСЦ становитиме 8,3% дпр в грудні 2014 року.

Збільшення прожиткового мінімуму призведе до вищих виплат допомоги малозабезпеченим сім'ям і вищим виплатам з народження дитини, що може надалі сприяти скороченню абсолютної бідності.

Ринок праці: Реальна заробітна плата зросла у 2013 році

Середня заробітна плата у 2013 році зросла на 8,2% в номінальному виразі (3265 грн) та 7,9% в реальному виразі. Одними з найвищих були темпи приросту в сільському господарстві, де заробітна плата зросла на 12,1% (в номінальному виразі) завдяки хорошим результатам діяльності сектору. Водночас заробітні плати в секторі залишились найнижчими в економіці у розмірі 2339 грн, тоді як найвищі зарплати традиційно отримували працівники фінансового сектору (6274 грн).

Заробітна плата в промисловості зросла на 8,2%, незважаючи на зниження виробництва, оскільки тут домінує індексування рівня оплати праці на підвищення мінімальної заробітної плати. Фармацевтичні компанії збільшили заробітні плати на 10,1%, найвірогідніше, завдяки державним програмам щодо збільшення частки національних лікарських препаратів на ринку (особливо в державних закупівлях).

Заробітна плата в охороні здоров'я та освіті зростали повільніше, ніж в середньому в економіці, ймовірно, через брак фінансування, з яким стикнулись місцеві бюджети. Водночас заробітна плата в державному управлінні зросла на 8,4%.

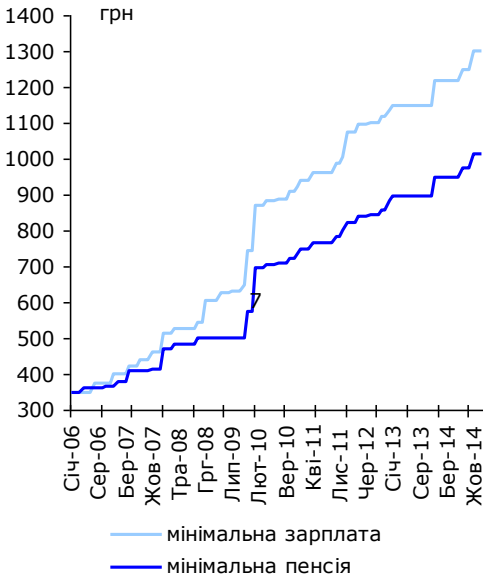
Регіональні відмінності в розмірі оплати праці залишились високими: лише п'ять регіонів – м.Київ, Київська, Дніпропетровська, Донецька та Луганська області - сплачували заробітну плату на рівні, вищому за середній по економіці

Монетарна політика: Споживчі ціни зросли на 0,5% дпр в січні

Споживча інфляція була, як повідомлялось, на рівні 0,5% дпр в січні. Держстат повідомив про падіння цін на харчові продуктів на 0,7% дпр (наприклад на м'ясо, фрукти та олію) через добрий урожай та дешевий корм, Зростання цін на молоко, цукор та овочі було недостатнім, щоб компенсувати це падіння цін. Ціни на одяг та взуття впали на 4,4% дпр незважаючи на зростання попиту. Ціни на інші товари та послуги зросли в середньому на 1,5% дпр.

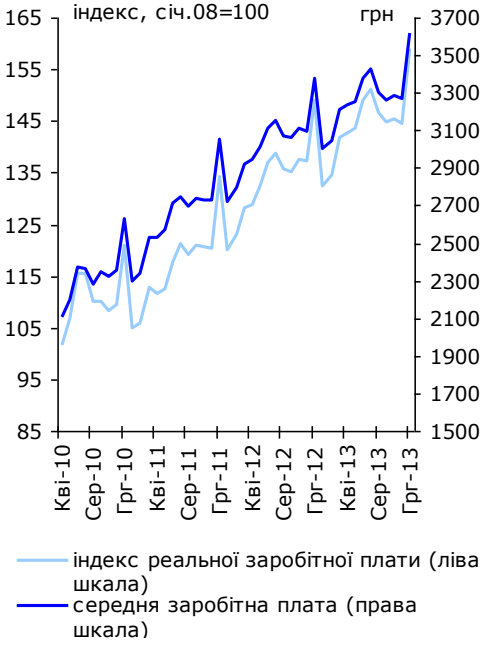
Монетарні умови у січні пом'якшились, оскільки ліквідність була більш ніж достатньою на початку року, хоча НБУ вилучив

Соціальні стандарти

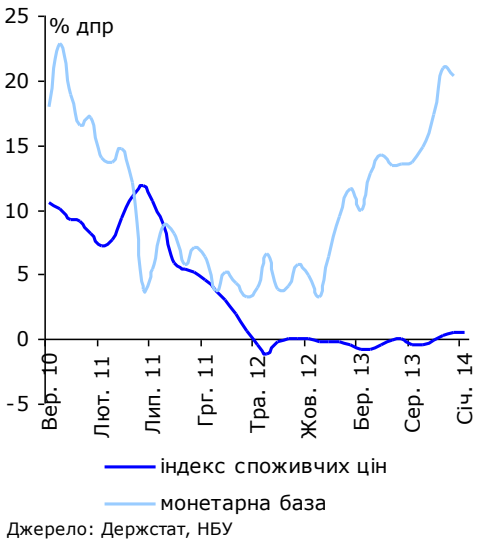
Джерело: Закони про Державний бюджет на 2006-2014 рр.

Середня заробітна плата

Джерело: Держстат

Динаміка ІСЦ та монетарної бази

Джерело: Держстат, НБУ

ліквідність в кінці місяця через інтервенції на валютному ринку. Таким чином, на міжбанківському ринку процентні ставки за інформацією НБУ впали до 7% річних в середньому у січні

Фінансові ринки: Гривня надалі поступово знецінювалась

Обмінний курс. У січні гривня надалі поступово знецінювалась, а НБУ намагався зменшити падіння обмежених резервів. Міжбанківський обмінний курс ослабився з 8,20-8,30 грн за дол. США в на початку року до понад 8,50 грн за дол. США в кінці місяця. Це змусило НБУ вийти на відкритий ринок вперше за кілька місяців.

Міжнародні резерви впали до 17,8 млрд дол. США в кінці січня, оскільки НБУ зробив чисті виплати за боргом в іноземній валюті на суму 1,1 млрд дол. США і проводив інтервенції на суму 1,7 млрд дол. США.

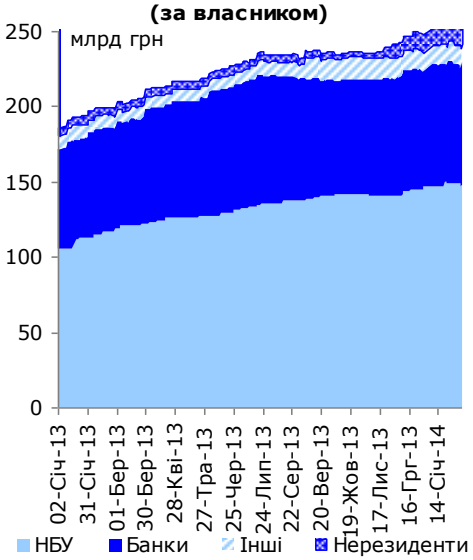
Державний борг. У січні здійснення внутрішніх запозичень обмежувалося низьким попитом. Міністерство фінансів розмістило номіновані у гривні облігації на суму 3,7 млрд грн із середньозваженою доходністю 12,2% річних. Уряду довелося збільшити доходність короткострокових облігацій для залучення інвесторів. В результаті частка таких облігацій у загальному обсязі розміщення зросла до 35,3%. Крім того, уряд розмістив двадцятиденні ОВДП, номіновані у доларах США, на суму 199,7 млн дол. США. Однак надходження від усіх випусків облігацій склали лише половину суми, необхідної для погашення й обслуговування державного боргу у січні (зокрема й погашення 650 млн дол. США боргу перед МВФ). Решту, ймовірно, було профінансовано за рахунок раніше накопичених коштів, зокрема, отриманих від випуску єврооблігацій, придбаних Росією в грудні 2013 року (3 млрд дол. США).

20 січня Кабінет міністрів ухвалив рішення щодо проведення додаткової емісії 2 -річних єврооблігацій, перший випуск яких був проведений й придбаний Росією в грудні. Проте, Росія відклала своє рішення щодо придбання нового випуску облігацій до призначення нового уряду в Україні.

Водночас у січні уряд знову збільшив статутний капітал державного банку «Ощадбанк» на суму 1,4 млрд грн до 17,2 млрд грн шляхом спеціального випуску ОВДП із доходністю 9,5% річних.

Наприкінці січня – на початку лютого ключові світові рейтингові агентства знову понизили кредитний рейтинг України. Це стало наслідком ескалації політичної кризи й високої невизначеності щодо надання пакету фінансової підтримки з боку Росії. Зокрема, Moody' s знизило рейтинг державних облігацій України до Caa2 з Caa1 з негативним прогнозом, а S&P переглянуло прогноз України на «С- плюс» з «В –мінус» (зі стабільного на негативний). В результаті, доходність українських суверенних єврооблігацій зросла на 1-2 відсоткових пунктів.

ОВДП, які знаходяться в обігу (за власником)

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	IV 12	I 13	Лют.	Бер.	Квіт.	Тра.	Чер.	Лип.	Сер.	Вер.	Жов.	Лис.	Гру.	Січ.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	0,5	7,4	-4,6	-4,5	5,8	15,4	3,0	-4,8	-5,0	-4,2	-5,2	-5,3	-5,3	-5,2	-5,2	-5,2	-5,0	-4,7	…
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	0,9	0,4	-1,2	-1,8	-5,0	-5,3	-5,2	-8,4	-13,8	-13,8	-17,3	-17,8	-15,7	-14,7	-15,1	-15,1	-14,3	-14,5	…
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-2,7	-1,9	-9,1	-13,8	-13,8	-17,8	-15,1	5,8	5,8	5,1	5,1	15,4	14,8	13,3	3,0	9,9	11,7	13,7	…
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	14,2	16,0	16,0	15,9	13,4	11,2	9,8	14,8	13,4	12,7	11,6	11,2	10,6	10,2	9,8	9,5	9,2	9,5	…
Середня заробітна плата	грн.	2923	3109	3064	3195	3085	3289	3331	3044	3212	3233	3253	3380	3429	3304	3261	3283	3268	3619	…
ІСЦ	% дпр	1,9	-1,2	0,0	-0,2	-0,8	-0,1	-0,5	-0,5	-0,8	-0,8	-0,4	-0,1	0,0	-0,4	-0,5	-0,1	0,2	0,5	0,5
ІВЦ	% дпр	6,5	4,5	0,3	0,3	0,2	-1,6	-0,9	-0,9	0,2	-1,0	1,9	-1,6	-1,6	-0,9	-0,9	0,8	-0,5	1,7	1,9
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	5,2	2,5	2,6	1,0	-4,7	-7,1	-6,2	-1,2	-5,3	-3,9	-7,7	-8,4	-8,5	-8,7	-8,8	-9,0	-8,8	-7,6	…
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	5,8	9,8	7,6	5,6	-0,8	-8,3	-4,1	-2,5	-2,4	-2,7	-9,0	-10,8	-9,6	-8,8	-6,4	-6,0	-5,7	-5,8	…
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-3,9	-9,5	-14,8	-20,5	-4,0	-7,1	-14,2	-2,2	-4,0	-5,8	-6,2	-7,1	-9,2	-11,4	-14,2	-16,6	-18,0	-19,6	…
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-2,0	-5,9	-10,0	-14,4	-3,1	-5,5	-11,4	-1,6	-3,1	-4,3	-4,7	-5,5	-7,2	-8,9	-11,4	-13,4	-14,5	-16,1	…
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6	24,7	24,7	25,2	24,5	23,2	22,7	21,7	21,6	20,6	18,8	20,4	17,8
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	4,3	6,6	5,8	6,4	9,9	13,4	14,8	11,6	9,9	12,8	14,2	13,4	13,5	13,6	14,8	17,3	20,9	20,3	…
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	15,5	15,7	19,6	20,8	16,2	15,4	15,3	15,9	16,1	15,3	15,6	15,3	15,7	15,0	15,2	15,6	17,0	17,7	…
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	8,02	8,06	8,10	8,15	8,12	8,14	8,15	8,13	8,13	8,14	8,13	8,15	8,14	8,12	8,17	8,18	8,20	8,24	8,37
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99
Обмінний курс, середній	євро	10,46	10,26	9,99	10,37	10,55	10,44	10,58	10,70	10,36	10,40	10,38	10,41	10,45	10,64	10,67	10,90	10,79	10,94	10,92

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	…
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,4	163,4	176,3	…
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,3	0,0
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3	-0,5	-4,7
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5	-4,5	13,7
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7	-0,1
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3	1,7
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2	1,0	0,0
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8	5,6	0,0
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3	-14,3	…
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,6	-8,7	…
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6	6,6	0,0
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4	20,4
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6	…
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0	37,4	…
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,0	…
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4	20,3
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1	10,3	10,6
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5	10,3	11,0

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 10	II 10	III 10	IV 10	I 11	II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	II 13	III 13
ВВП	млрд. грн.	217,3	256,8	301,3	307,3	257,7	311,0	369,8	363,6	293,5	349,2	387,6	378,6	301,6	351,9	392,6
Реальний ВВП	% дпр	4,5	5,4	3,3	3,7	5,1	3,9	6,5	5,0	2,2	3,0	–1,3	–2,5	-1,1	-1,3	-1,3
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	0,2	6,8	7,8	12,8	13,2	14,2	16,1	18,5	8,6	15,7	14,0	6,9	4,5	7,4	6,7
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	3,8	-4,0	5,8	10,0	2,0	2,9	-9,4	-6,6	0,9	2,7	7,9	–1,3	2,1	-1,0	-3,0
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	-5,7	-3,2	9,5	10,5	-1,8	3,7	9,7	12,0	12,3	16,2	–6,9	–7,5	4,0	-19,7	-7,1
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	0,4	13,2	2,0	0,9	19,4	4,9	0,3	-4,1	–8,2	–9	–4,9	–8,7	-6,8	-14,4	-7,8
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	-6,2	17,2	20,2	13,2	38,1	23,3	12,5	5,2	–2,3	9,9	4,2	4,0	-4,6	-19,1	-1,1
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	5,4	0,5	-3,2	0,9	4,9	1,3	16,7	38,1	0,4	11,3	-8,4	–3,9	3,2	20,9	-2,1
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	10,9	10,1	7,6	7,6	7,8	3,4	4,6	-2,9	–0,1	–0,1	-6,1	–7,2	-9,5	-9,2	-9,7
Будівництво (реальна)*	% дпр	-7,7	-5,8	9,6	3,9	1,7	10,9	0,1	2,0	–3,4	–0,2	-15,1	–12,2	-14,8	-20,9	-11,7
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	6,1	9,6	10,1	4,7	9,8	2,8	6,1	3,0	5,1	6,8	3,5	0,3	3,1	1,4	3,4
Транспорт (реальна)*	% дпр	1,3	1,8	3,0	0,1	10,2	7,9	5,7	11,1	3,7	3,8	–1,8	–1,5	-3,3	-2,2	1,4
Платіжний баланс																
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	0,0	0,5	-1,0	-2,5	-1,6	-1,7	-2,6	-4,4	-2,1	-3,8	-4,0	-4,9	-2,7	-2,0	-5,2
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-0,1	1,6	-2,6	-6,5	-4,9	-4,4	-5,6	-9,5	-5,6	-8,7	-8,3	-10,3	-7,2	-4,5	-10,7
Баланс товарів	млн. дол. США	-1236	-697	-2870	-3585	-3597	-2851	-4580	-5224	-3867	-5577	-5215	-5833	-3700	-2808	-6576
Баланс послуг	млн. дол. США	930	1115	1536	823	1262	1514	2007	1312	1299	1362	1975	1084	859	992	2029
Поточні трансферти	млн. дол. США	608	728	797	842	1039	878	988	803	683	805	777	711	548	604	495
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	923	1196	1470	2170	880	2422	2090	1623	1663	1091	2002	1871	832	1088	1166
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	-20	-18	135	197	149	113	42	207	-3	74	83	339	705	683	665
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	25,1	29,5	34,7	34,6	36,4	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	8,00	7,91	7,90	7,96	7,95	7,98	7,99	8,01	8,03	8,04	8,09	8,11	8,11	8,14	8,15
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,99	7,91	7,90	7,93	7,94	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99
Бюджет																
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	30,9	30,4	23,3	32,3	32,8	30,0	29,5	30,7	33,6	31,6	28,2	33,7	35,4	29,6	27,7
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,9	4,8	4,4	4,8	5,0	4,8	4,2	4,7	5,1	4,9	4,4	5,0	5,3	5,1	3,9
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,3	3,0	3,4	4,2	4,5	4,5	3,6	4,4	4,9	4,1	2,9	4,2	6,2	3,5	3,4
Податок на додану вартість	% від ВВП	9,8	9,8	8,5	9,9	7,6	12,9	9,6	9,6	10,8	10,3	8,6	10,0	9,7	9,1	9,1
Акцизні збори	% від ВВП	2,4	3,0	2,5	2,6	2,1	3,0	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	2,4	3,1	2,6	2,6
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	33,0	38,7	30,3	37,6	32,8	33,1	26,9	35,6	33,7	33,8	30,7	41,4	37,2	36,1	25,3
Поточні видатки	% від ВВП	32,4	37,4	26,6	32,8	31,5	30,8	23,9	30,1	31,8	31,3	27,7	37,4	35,9	34,2	22,5
Капітальні видатки	% від ВВП	0,6	1,4	3,7	4,8	1,3	2,4	3,0	5,5	1,9	2,4	2,9	4,0	1,3	1,9	2,8
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-2,0	-8,0	-7,5	-5,6	-0,3	-3,4	-3,9	-5,5	-0,2	-2,6	-3,0	-7,8	-1,9	-6,4	3,6
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,1	0,0	0,1	0,2	0,4	3,2	0,0	0,1	1,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0
Ринок праці																
Середня зарплата (реальна)	% дпр	3,3	8,7	12,3	11,4	11,1	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5	13,3	12,9	9,9	9,3	8,1
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	3,7	11,8	11,0	14,7	7,8	1,9	7,3	7,7	6,0	13,0	10,4	9,4	7,6	4,7	1,9
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	9,0	8,5	8,1	8,1	8,7	8,2	7,8	7,9	8,4	7,8	7,4	7,9	8,0	7,5	7,0
Банківський сектор																
Грошовий агрегат М0	% дпр	5,4	9,9	17,4	16,5	15,7	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7	5,2	5,5	9,7	9,8	12,3
Грошовий агрегат М2	% дпр	6,9	13,2	21,6	23,1	25,5	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0	10,7	13,1	16,0	17,9	19,2
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	7,1	20,1	38,6	41,4	43,3	26,0	16,7	12,3	14,4	16,4	16,3	16,3	19,1	26,5	33,4
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	22,8	21,5	17,7	16,9	19,7	21,0	15,7	13,4	12,4	10,8	17,0	21,8	17,0	14,7	8,4
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	13,6	8,3	6,0	11,2	16,0	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3	9,1	7,7	8,6	7,4	10,2
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	-13,7	-10,5	-13,2	-8,3	-2,1	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8	-9,9	-7,3	-4,4	-0,4	0,8
довгострокові кредити комерциних банків	% дпр	-3,9	-2,8	0,6	-0,5	5,0	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0	-8,0	-6,6	-5,6	-2,7	-0,5
Довгострокові кредити комерциних банків	% від загальн.	68,5	68,9	67,5	66,3	67,2	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8	59,1	57,8	55,9	55,7	55,1
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	17,3	15,0	13,0	15,0	13,1	13,5	14,1	18,4	15,5	15,6	19,5	20,8	16,2	15,3	15,3
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	10,9	11,1	10,3	10,1	10,2	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2	8,5	8,8	9,4	9,7	9,6

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.